

Makalenin Dergiye Ulaşma Tarihi: 31.01.2016
Yayın Kabul Tarihi: 06.08.2016

Alman Eğitim Sisteminde “Realschule” Olarak Adlandırılan Okullar

The Schools, So-called "Realschule", in German Education System

Doç. Dr. Muhammet KOÇAK *
Ferdiye ÇOBANOĞULLARI **

Öz :

Bu çalışma eğitimdeki kalitesi ve istikrarı tüm dünyada kabul gören Almanya'daki “Realschule” olarak allandırılan okulları ele almaktadır. Türk eğitim sistemindeki “ortaokullar” ayarında olarak kabul edilebilecek olan bu okulların tarihsel gelişimi ve genel yapıları aktarılmış, bu okullardaki eğitim ve öğretim şekli incelenmiş, mezuniyet sonrası iş olanakları ve bu okullarda görev yapabilecek olan öğretmenlerin ne tür bir mesleki formasyona sahip olmaları gerektiği yansıtılmıştır. Betimsel yöntemin kullanıldığı araştırmanın, ülkemizde ilkokullar ve lise arasında kalan ve gerektiği kadar önemsenmeyen ortaokulların geliştirilmesi konusunda katkı sağlaması amaçlanmıştır.

Anahtar kelimeler: Ortaokullar, Realschule, Alman Eğitim Sistemi, Türk Eğitim Sistemi

Abstract:

This study addresses the schools, so-called “Realschule”, whose quality and stability of education recognized all over the world, in Germany. The historical development and general structures of these schools which can be accepted at the level of “secondary schools” in Turkish education system were explained, the type of the education in these schools were analyzed, job opportunities after graduation and the necessary type of professional training for teachers working in these schools

* Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı, muhammetkocak@gazi.edu.tr
** Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Almanca Öğretmenliği Bilim Dalı, Yüksek Lisans Öğrencisi, ferdiye92@gmail.com

were discussed. The research which used the descriptive method aims to contribute to the development of the secondary schools which are positioned between primary schools and high schools and has been neglected in our country.

Keywords: Secondary Schools, Realschule, German Education System, Turkish Education System

Giriş

İlkokul ve liseler arasında sıkışan ortaokullar, öğrencilere ileriki dönemlerde meslek seçimi için yol gösteren en önemli okul evrelerinden biridir. Bu okullar mesleki yaşama hazırlamanın yanı sıra, ergenliğe yeni girmiş öğrencileri sosyal hayata hazırlamada da önemli bir rol üstlenmektedir. 4+4+4 sistemiyle 2012 yılında tekrar tarih sahnesine çıkan ortaokulların toplumun bazı kesiminde istenilen beklentileri karşılamadığı bilinmektedir. Ortaokulların yaşadığı diğer bir sorun ise ilkokulların ve liselerin sorunları arasında sıkışıp kalarak gerektiği kadar ilgi görmemesidir. İlkokulun temel eğitim açısından, liselerin de üniversitelere geçiş öncesi eğitim bakımından önemsizliği, ortaokullara gösterilen ilginin azlığına sebep olarak gösterilebilir. Zorunlu olan 12 yıllık eğitimin ikinci dört yılını oluşturan bu dönemin göz ardı edilmemesi, hatta bu dönemin öğrencilerin özellikle meslek seçimleri süreci için çok önemli bir rol oynadığı algısının oluşturulması gerekmektedir.

Eğitim sistemindeki istikrarı ve başarısı herkesçe kabul edilen Almanya’da öğrenciler, ilkokuldan itibaren başarı seviyelerine göre üç farklı türde olan ortaokullara yönlendirilmektedirler. Başarı seviyesi “orta” olarak nitelendirilebilecek olan öğrenciler “Realschule” olarak adlandırılan ortaokul türü okullara devam etmektedirler. Bu çalışmada amaç, bahsi geçen “Realschule” türü okulları tanıtmak, bu okullardaki eğitim ve öğretim hakkında bilgi vermek, okul sonrası çalışma imkanlarını yansıtmak ve “Realschule”de öğretmen olmak için nasıl bir formasyon almak gerektiğini aktarmaktır. Eğitim politikası daha çok uluslar arası alanda başarı sağlamaya yönelik olan Almanya’nın (Turan 2005: 176) adı geçen bu okullarının tanıtılması vasıtasıyla ülkemizdeki ortaokul sistemine farklı bir bakış açısı oluşturulması da hedeflenmektedir.

“Realschule”lerin Tarihsel Gelişimi

“Realschule” türü okulların tarihsel gelişimi üzerine birçok araştırma yapılmıştır. Bu çalışmalar içerisinde Schepers’in 2004 yılında yaptığı araştırmaya istinaden söz konusu okulların tarihsel gelişimi üzerine aşağıdaki bilgilere ulaşılmaktadır.

“Realschule” türü okulların geçmişi 18. yüzyıla kadar dayanmaktadır. Bu okulun kurulmasındaki en büyük etken dönem içerisinde yeni ihtiyaçların doğmasından kaynaklanmıştır. Bu dönemde orta sınıfın meslekleri olan ticaret ve esnafılık

ön plana çıkmaktaydı ve bu meslekler için eğitim verecek kurumlara ihtiyaç duyuluyordu.

“Realschule”lerin kurulmasındaki diğer bir önemli etken ise “realizm” akımının bu dönemde yayılmasıdır (fizik, coğrafya ve tarih derslerinin realizm etkisiyle okullarda okutulmak istenmesi). “Realschule”lerin kurulmasına kadar bu dönemin ihtiyaçlarını tam olarak karşılayamayan iki okul türü bulunmaktaydı. Bunlardan birincisi temel eğitim okulları veya halk okulları olarak geçen ve kiliselerin denetiminde bulunan, halkın büyük çoğunluğunun gittiği ve temel eğitim kursları vasıtasıyla karşılıklı konuşmaya dayalı din derslerinin verildiği okullardır. Diğer okul türü ise daha çok aydın kesimin, hukukçuların, bilim insanlarının gittiği daha ağır derslerin öğretildiği “Gymnasium” (lise) türü okullardır.

1705 yılında Christoph Semler tarafından mekanik ve ekonomik bir “Realschule” açılması fikri ortaya atıldıysa da 1747 yılında Johannes Julius Hecker tarafından diğer açılacak “Realschule”lerin örneği olacak olan ilk “Realschule” “Ökonomisch-Mathematische Realschule” adıyla açılır. Fakat açılan bu “Realschule”ler gerek ekonomik sebeplerden ötürü gerekse kendi yapı ve yüksek amaçlarından dolayı pek işlevsel olmamıştır.

1872 yılına gelindiğinde Prusya genelinde “Realschule”ler “Mittelschule” (orta-okul) olarak değiştirilmiştir. Bu dönemde öğrencilere Almanca, Coğrafya, Tarih, Resim, Müzik, Jimnastik, Matematik, Doğa Tasviri, Doğa Bilimleri, Coğrafya ve yabancı dil dersleri verilmiştir. 19. yüzyılda ortaokulların büyük bir yükseliş yaşamasının ardından, 1910 yılında ortaokullarda yeniden bir düzenlemeye ihtiyaç duyulmuştur. Yapılan düzenlemeyle genel öğretim planının yanı sıra dört yeni öğretim planı oluşturulmuştur. Bu planlar öğrencilere meslek seçiminde yol gösterme odaklı planlar şeklinde düzenlenmiştir. Bu planlardan bir tanesi ise “Gymnasium” türü okullara geçişi mümkün kılmaktaydı.

Weimar Cumhuriyeti zamanında ortaokulların yapısı bir kez daha değişmiştir. Yeni yapıya göre 4 yıllık ilkokuldan sonra öğrenciler, hangi okul türüne devam etmek istediklerine karar verebilmekteydi.

1945’den sonra “Realschule” üçlü okul sistemi içerisinde yer almaya başlamıştır. 1964 yılındaki Hamburg Antlaşmasına göre “Realschule” adı tüm eyaletler için ortak ad olarak kabul edilmiş ve “Realschule” kavramı bu tarihten itibaren temel eğitim okullarından (Hauptschule) üst seviyede eğitim veren tüm orta dereceli okulları kapsamaktadır. Fakat buna rağmen yine de günümüzde “Realschule” için farklı isimler kullanan eyaletler de bulunmaktadır.

“Realschule”ler ve Genel Yapıları

Almanya’daki “Realschule” olarak adlandırılan okullar tam olarak aynı özellikleri taşımasa da Türkiye’deki ortaokullara denk gösterilebilir. Almanya, federal bir yönetim sistemine sahip olduğundan her eyaletin kendine özgü eğitim ve öğ-

retim programları bulunmaktadır. Bu yüzden eyaletler arası “Realschule”ler bazen farklı isimler ve özellikler taşıyabilse de özünde hepsi aynı yapıya sahiptir. Örneğin Hamburg, Saksonya ve Thüringen eyaletlerinde temel eğitim okulları (Hauptschule) ve “Realschule” türü okullar birbirine entegre edilmiştir (Aytaç 1999: 33). “Realschule” türü okullar “Hauptschule” ve “Gymnasium” arasında yer alır ve öğrencilere 6 yıllık bir eğitim sunar. Bu eğitim süresince öğrencilere genişletilmiş teorik genel eğitimin yanı sıra günlük hayatta kullanabilecekleri pratik bilgiler de öğretilir (Perşembe 2010: 66).

“Realschule” türündeki okullar ilkokuldan sonra gelen “Sekundarstufe 1” (ikinci kademe) adındaki kademe içerisinde yer alır. “Realschule”nin yanı sıra bu kademe içerisinde “Hauptschule” ve “Gymnasium” türü okullar da yer almaktadır. Elde edilen istatistiklere göre 2010 ve 2011 yılları arasında toplamda 8,8 milyon öğrenci “Sekundarstufe 1” içerisinde yer alan okul türlerinde eğitim görmüştür. %26’lık bir oranla “Realschule” en çok tercih edilen ikinci okul türü olarak karşımıza çıkmaktadır. Geçmiş yıllara oranla, “Realschule” türü okullara devam eden öğrenci sayısında bir artış görülmektedir. Çok büyük bir fark olmamasına karşın, “Realschule” türü okulları erkek öğrenciler (%50,7) daha çok tercih etmektedir (Baumann vd. 2012: 10-17).

Almanya’da tüm eyaletlerde okulların denetimi Eğitim ve Kültür Bakanlıklarına aittir. Eyaletler ve okul türlerine göre okulların denetimi de farklılıklar göstermektedir. Okul denetimi işi, kademe sistemi ile yürütülmektedir. Ancak bu kademeli sistem de eyaletler arası farklılık göstermektedir. “Realschule” türündeki okullar genel olarak orta kademeli “Okul Denetim Makamları veya Eğitim ve Kültür Bakanlığına bağlı “Okul Denetleme Daireleri” aracılığı ile denetlenmektedir (Aytaç 1999: 37-38).

“Realschule” Türü Okullarda Eğitim ve Öğretim

“Realschule” türü okullar, tarihsel gelişiminden de anlaşılacağı üzere, gerek teknolojik gelişmeler gerekse de eğitim ve öğretim alanındaki yeniliklere bağlı olarak zamanla en çok değişime uğramış eğitim kademelerinden birisidir. Son zamanlarda eyaletler arası sistemsel farklılıklar gösteren “Realschule” türü okullar, öğrencilere standart bir eğitim sunmaya çalışmaktadır. Öğrencilerin beşinci sınıftan onuncu sınıfa kadar gidebildikleri “Realschule”lerin eğitimi öğrencilere günlük hayatlarındaki işlerinde katkı sağlarken ayrıca mesleki hayata atılma, mesleki eğitime devam edebilme ve akademik kariyer yapma imkânı da sağlanmaktadır.

“Realschule” Türü Okullara Giriş

İlkokulu tamamlayan öğrenciler başarı durumlarına göre “Sekundarstufe 1” bünyesindeki okullardan herhangi birisini seçebilir. En başarılı öğrenciler “Gymnasium” a en başarısız öğrenciler ise “Hauptschule” türü okullara yönlendirilmektedir. “Realschule”ye ise daha çok orta derece başarı durumuna sahip öğrenciler

devam etmektedir. Dördüncü sınıfı bitiren öğrencilerin “Realschule” türü okullara devam edebilmeleri için öncelikle öğrencilerin Almanca, Hayat Bilgisi ve Matematik derslerindeki başarı ortalamasına bakılır. Bunun yanı sıra öğrencinin çalışma performansı ve sosyal yönünün de etkili olduğu yönlendirme belgelerinde öğrencinin “Realschule”ye gitmesinin uygun olduğu belirtilmelidir. Belgelerinde farklı bir okula gitmesi önerilen öğrenciler buna rağmen “Realschule Kabul Sınavına” girebilir. Söz konusu sınavda başarılı olan öğrenciler “Realschule”ye başlama hakkı elde eder (Öz 2001: 19).

Uyum Dönemi (Orientierungsstufe)

“Sekundarstufe 1” bünyesindeki tüm okulların 5. ve 6. sınıfları uyum dönemi olarak işlev görmektedir. Amaç, 6. sınıfın sonundaki öğrencilere başarı durumlarına göre buldukları okul türünün mü, yoksa başka bir okul türünün mü daha uygun olduğunu göstermektir (Sözer 1997: 10). Bu dönemin hedefi, kendi yetenek, beceri ve ilgi alanlarının ne olduğu konusunda sıkıntı yaşayan öğrencilere okul seçiminde yardımcı olmaktır. Aslında bu dönem, tüm öğrenciler için bir hazırlık aşamasıdır. Bu uygulama Berlin, Brandenburg ve Baviera dışındaki tüm eyaletlerde yeni bir eğitim birimi olarak kabul edilmektedir. 5. sınıfı tamamlayan öğrenciler sınıf tekrarı olmaksızın direkt olarak 6. sınıfa geçerler. Bu süreç içerisinde öğrencilerin başarı durumları gözlenir ve ek olarak da her öğrenci için “Öğrenci Gözlem Dosyası” hazırlanır. Bu dosyada içerisinde öğrencinin öğrenme süreci, bu süreç içindeki tutumu ve daha birçok şey hakkında bilgi bulunmaktadır. Yılsonunda toplanan “Öğretmenler Kurulu” dosyaları inceleyip öğrenci velilerine çocuklarının hangi okula devam etmesi konusunda tavsiyede bulunurlar (Aytaç 1999: 55-56). Görüldüğü üzere bu uygulama ile daha eğitim sürecinin henüz başlarında öğretmenlerin görüşü alınarak, çocuklara profesyonel bir eğitim hizmeti sunulmaktadır.

Ailelerin bazen öğrencileri yönlendirme konusunda hatalı davrandıkları veya yetersiz kaldıkları bilinmektedir. Bunun neticesinde ise öğrenciler başarısız ve mutsuz bir eğitim süreci içerisinde eğitimlerine devam etmektedir. Almanya’da ise bu durumun profesyonel bir eğitim anlayışı ile engellenmeye çalışıldığı görülmektedir.

“Realschule” ile Diğer Okullar Arası Geçişler

Eyaletler arası farklılıklar gösterebilse de, Almanya’da okullar arası geçişler belli dönemler içerisinde tüm okul türlerindeki öğrenciler için mümkündür. Uyum dönemi sonrası gerçekleşen geçişler dışında da okullar arası geçişlere rastlamak mümkündür. Bu geçiş ilk zamanda yeterli başarı ortalamasına sahip olmayan öğrencilere, daha sonra yeterli başarıya ulaştıklarında bir üst kademeye geçebilme hakkını tanımaktadır. Çoğu zaman verilen bu hak, öğrencilere daha üst seviyedeki okullara gitmeleri için motive edici bir etken olmaktadır. Buna rağmen bazen

de üst seviye okullara gitmenin aksine öğrenciler buldukları okul türünün alt seviyelerine de gitmek zorunda kalabilirler. Örneğin, “Gymnasium”da art arda başarısız olan öğrenciler “Realschule” türü okullara devam etmek zorunda kalabilmektedir (Perşembe 2010: 66). Aynı şekilde “Realschule” 5. ve 6. sınıflara devam eden öğrenciler de yeterli başarıyı gösteremezlerse “Hauptschule”ye devam etmek zorunda kalmaktadırlar.

Yukarıda bahsedilen üst kademelere geçmek için de bazı koşulların yerine getirilmesi gerekmektedir. “Gymnasium”lara olduğu gibi, “Hauptschule”den “Realschule” türü okullara da geçiş, hem sınavlı hem de sınavsız olarak mümkündür. Sınavsız geçiş için öncelikle öğrencinin 5. ve 6. sınıfın birinci ya da ikinci yarıyılında sonunda okulun vereceği tavsiye mektubu gereklidir. Tavsiye için öğrencilerin Almanca, Matematik ve zorunlu yabancı dil dersleri arasından en az ikisinin ortalaması Alman not sistemine göre 2,00/6,00 ve diğerinin de en az 3,00/6,00 olması gerekmektedir.

7. 8. ve 9. sınıf öğrencileri de birinci ve ikinci yarıyıl sonunda “Realschule”ye sınavsız geçiş yapabilirler. Geçiş için yine okulun tavsiyesi gereklidir. Ayrıca öğrenciler Almanca, Matematik ve yabancı dil derslerinden Alman not sistemine göre en az 2,00 almalı ve sınıf geçmeyi etkileyen diğer tüm derslerden de en az 3,00 ortalamaya sahip olmalıdır. Bunların dışında öğrenciler 5. ve 6. sınıfın birinci ya da ikinci yarıyılında giriş sınavına katılarak da “Realschule”ye geçebilirler.

“Realschule”den “Gymnasium”a geçişler için de benzer koşullar gerekmektedir. Sınavsız geçiş için Almanca, Matematik, İngilizce ve zorunlu ikinci yabancı dil derslerinden en az 3,00 ortalama ile birlikte öğretmenler kurulunun tavsiye mektubuna gerek duyulmaktadır. Diğer bir konu ise “Realschule”lerin 5.ve 6. sınıflarında zorunlu ikinci yabancı dil dersinin olmadığıdır. Oysa “Gymnasium”larda 5. sınıftan itibaren ikinci yabancı dil öğretimi zorunludur. Bu nedenle bu tür geçişler artık uygulanmamaktadır. 5. ve 6. sınıfta “Gymnasium”a geçebilmek için diğer bir seçenek ise, giriş sınavına katılmaktır. Sınavda başarılı olan öğrenciler “Gymnasium” a doğrudan geçiş yapabilirler.

7. 8. 9. ve 10. sınıflarda “Gymnasium” a geçmek isteyen öğrenciler ise yıl sonunda tüm derslerden 3,00/6,00 ortalama yapmış olmalıdırlar (Almanca, Matematik ve yabancı dil derslerinden 3,00/6,00 ve 2,00/6,00 almak şartıyla) ve bir tavsiye mektubu ile ikinci zorunlu yabancı dile ihtiyaç duymaktadır (T.C. Karlsruhe Başkonsolosluğu Eğitim Ataşeliği 2014).

"Realschule"lerde Dersler

Almanya’da “Realschule”ler gerek teorik gerekse seçmeli ve teknik olarak öğrencilere zengin bir ders programı sunmaktadır. Öğrenciler için bir ders saati yaklaşık 45 dakikadır. Haftalık 5, bazen de 6 gün süren okullarda haftalık ders saatleri 28 ile 32 saat arasında değişmektedir (Eurydice 2011: 3). “Realschule”de verilen dersler ilkökulda işlenen konular ve teknikler üzerine inşa edilmektedir. Derste

kullanılan öğretim metotları öğrencileri daha çok kişisel öğrenmeye yönlendirme amaçlıdır. “Realschule”de öğretilen derslerin içerisinde Matematik, Almanca ve birinci yabancı dilin ayrı bir önemi vardır. Amaç hem nitelikli öğrencileri iş hayatına kazandırmak, hem de onları “Realschule” sonrasında gelen meslek okullarına hazırlamaktır (Hessisches Kultusministerium 2016).

Okutulan Temel Dersler:

Almanca

Birinci Yabancı Dil (Genellikle İngilizce)

Matematik

Fizik

Kimya

Biyoloji

Coğrafya

Tarih

Politika

Müzik

Resim

Beden Eğitimi

Din Bilgisi

7. sınıftan itibaren (bazen 8. sınıftan itibaren) öğrenciler zorunlu seçmeli derslere de katılmak zorundadır. Ayrıca öğrenciler bu aşamadan itibaren ikinci bir yabancı dil seçebilir, ikinci bir yabancı dil öğrenmek istemeyen öğrenciler ise ilgi ve yeteneklerine göre başka seçmeli dersler de seçebilir (Eurydice 2010: 100-101).

Öğrencilerin Değerlendirilmesi ve Okul Başarısı

Her okulda olduğu gibi Almanya’da da öğrencilerin başarısı belirli sınavlarla (yazılı-sözlü) ve öğrencinin sınıf içi performanslarıyla ölçülmektedir. “Realschule” bünyesindeki öğrenciler yıl içerisinde gereken başarıyı gösteremezlerse bir üst sınıfa geçmeye hak kazanamaz. Sınıf geçme, sınavlar ve değerlendirmeler diğer alanlarda olduğu gibi eyaletler arası farklılık gösterebilmektedir.

“Realschule”nin 9. ve 10. sınıfında yılsonu bitirme sınavları yapılmaktadır. Diğer ara sınıflarda ise yılsonu bitirme sınavlarına pek rastlanmaz. Yapılan sınavlarda öğrencilerin alabileceği en yüksek not “1,00” en düşük not ise “6,00”dır (Aytaç 1999: 40-41). Genel olarak okul başarısına bakıldığında ise “Hauptschule” ve “Realschule”ye giden öğrencilerin aynı yüzdelik oranla en çok sınıf tekrarı yapan öğ-

renciler olduğu görülmektedir. Almanya'nın geneline bakıldığında ise 2012/2013 yılında toplamda 154,400 öğrencinin sınıf tekrarı yaptığı tespit edilmiştir (Malecki vd. 2014: 24).

Okul Sayısı ve Sınıf Mevcudu

Gittikçe yaşlanan bir nüfusa sahip olan Almanya'da bu durum kendisini her alanda hissettirmeye başlamıştır. Özellikle düşen okul ve öğrenci sayısı bunun büyük bir göstergesidir. 2012/2013 yılında yaklaşık olarak Almanya geneli tüm okul sayısı 34,400 olarak belirlenmiştir. Geçmiş son 10 yıl içerisinde 6.100 okul kapatılmıştır. Kapatılan bu okulların %16'sı "Realschule" türü okullardır. 10 yıl önce 3.014 "Realschule" bulunurken bu rakam 2012/2013 yılları arasında 2.525'e düşmüştür. Azalan öğrenci sayısına bağlı olarak okullar da küçülmeye başlamıştır. Bir "Realschule" başına düşen öğrenci sayısı yaklaşık olarak 430'dur. Tüm okullar göz önüne alındığında her sınıfa ortalama 21 öğrenci düşmektedir. Resmi verilere göre sınıf başına düşen ortalama 26 öğrenciyle, "Realschule" ve "Gymnasium" türü okullar en kalabalık sınıflara sahiptir (Malecki vd. 2014: 36-37).

Okulların Fiziki Özellikleri

Resim 1: Güglingen Realschule

Almanya'da tüm "Realschule" türü okullar genel olarak bir birine benzemektedir. Okullarda öğrencilerin boş vakitlerini değerlendirebilecekleri geniş alanlar, spor tesisleri ve çoğunlukla okulların kapalı yüzme havuzları bulunmaktadır.

Resim 2: Ferdinand Steinbas Realschule

“Realschule”lerin sınıfları da her okulda standart özellikler göstermektedir. Resimde de görüldüğü gibi öğrenciler geniş, ferah sınıflarda, yeni ve temiz eşyalarla eğitim görmektedirler.

“Realschule”lerin Tatil Süreleri

“Realschule”deki tatilleri; genellikle yaz tatilleri, yarıyıl tatilleri ve dini bayramlar oluşturmaktadır. Tüm eyaletlerde tatil günleri benzerlik göstermektedir.

Ferien	Erster Ferientag	Letzter Ferientag	Bewegliche Ferientage
Sommerferien	30.07.2015	12.09.2015	
Herbstferien	02.11.2015	06.11.2015	
Weihnachtsferien	23.12.2015	09.01.2016	
Winterferien	08.02.2016	12.02.2016	5 Tage
Osterferien	24.03.2016	02.04.2016	
Bewegl. Ferientag	06.05.2016	—	1 Tag
Pfingstferien	17.05.2016	28.05.2016	
Peter und Paul	04.07.2016	—	1 Tag
Sommerferien	28.07.2016	10.09.2016	

Tablo 1: Max-Plant-Realschule (Bretten) 2015/2016 Yıllık Tatil Planı: Yaz Tatili, Sonbahar Tatili, Noel Tatili, Kış Tatili, Paskalya Tatili, okula bağlı olarak değişen tatil günü, Paskalyadan sonra 50. günde verilen tatil, St. Peter ve Paul Bayram Tatili, Yaz Tatili.

“Realschule”den Mezun Olmak

“Realschule” türü okullar 10. sınıfta sona ermektedir. 10. sınıfı başarıyla tamamlayan öğrenciler “Orta Öğretim Olgunluk” derecesine sahip olurlar. Realschule 9. sınıftan 10. sınıfa geçenlere ise Hauptschule diploması verilir (Öz, 2001: 19). Mezun olabilmek için öncelikle öğrenciler 10. sınıfın sonunda bitirme sınavlarına girerler (Aytaç 1999: 40).

2010 yılında elde edilen istatistiksel verilere göre Almanya’da toplamda 865,300 öğrenci mezun olmuştur ve %41lik bir oranla öğrenciler en çok Realschule türü okullardan mezun olmuşlardır (Baumann vd. 2012: 30).

“Realschule” Sonrası Meslek Hayatı

Realschule türü okulları bitiren öğrenciler için pek çok seçenek bulunmaktadır. İsteyen öğrenci eğitime devam ederken isteyende iş hayatına atılabilir. 10. sınıfı başarıyla tamamlayıp ikinci bir yabancı dile sahip öğrenciler Gymnasium türü okulların ikinci kademesi olan “Gymnasium Oberstufe”ye devam edebilir (Öz 2001: 20). Ancak öğrencilerin diplomalarını “iyi” veya “pekiyi” dereceleriyle almaları gerekmektedir. Bu sisteme göre öğrenciler isterlerse ileride yüksek öğretime de geçiş yapabilirler (Sözer 1997: 12). Bunun dışında öğrenciler isterlerse meslek liselerine, ticaret liselerine veya diğer meslek okullarına da devam edebilirler. Daha fazla eğitim görmek istemeyenler ise çalışmaya başlayabilir. Realschule mezunları daha çok büro, banka, devlet dairesi, belediye, sağlık sigortası işleri ve sanayi gibi alanlarda çalışmayı tercih etmektedirler (Altın 2016, Tillmann 1990: 274).

“Realschule” Öğretmenleri

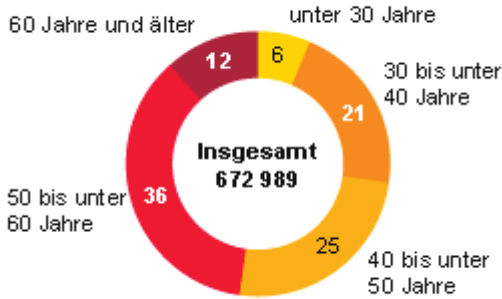
Almanya’da öğretmen olmak isteyen öğrenciler üniversitelere, yüksek öğretmen okullarına, eğitim enstitülerine, müzik ve sanat eğitimi okullarına gitmek zorundadır. Fakat öncesinde Abitur (olgunluk sınavı) sınavından başarılı olmaları gerekmektedir. Öğretmenlik eğitimi veren okulların eğitim süreleri öğretmenlik türüne göre 3 veya 4 yıl olarak değişmektedir (Aykaç vd. 2014: 286). “Realschule” öğretmenlerinin öğretim süresi ise 4 yıldır (Venter 1987: 107). Fakat eğitim süreleri de diğer alanlarda olduğu gibi eyaletler arası farklılık gösterebilmektedir. “Realschule” öğretmenlerinin yetiştirilmesi diğer öğretmenliklerden farklı olarak ara bir statüye sahiptir. “Realschule” öğretmeni olmak isteyen öğretmen adayları farklı planlar çerçevesinde ilkökul ve “Hauptschule Öğretmenliği” öğrencileriyle ya da “Gymnasium Öğretmenliği” öğrencileriyle birlikte eğitim görmektedirler (Aytaç 1999: 86). Tüm öğretmenliklerde olduğu gibi “Realschule Öğretmenliği” eğitimi boyunca öğrencilere, temel olarak eğitim bilimleri ve alan bilgisi öğretilmektedir. Bunların içerisinde öğrencilere genel kültür ve öğretim bilgisi dersleri de verilmektedir. Ayrıca okul içi uygulamalı çalışmalar da eğitimin bir parçasıdır (Sağlam 1993: 182). Eğitimlerini tamamlayan öğrencilerin öğretmen olabilmeleri için daha

birçok kademeyi geçmeleri gerekmektedir. Okul bittikten sonra, öğretmen adayları öncelikle her eyalette bulunan "Devlet Sınav Dairesi" tarafından gerçekleştirilen birinci devlet sınavına katılırlar. Sınavda başarılı olan öğrenciler 2 yıl süren öğretmenlik uygulamalarına başlayabilirler. Bu süreç boyunca öğretmen adayları, rehber öğretmen gözetiminde veya yalnız olarak buldukları okulda öğrencilere ders verirler. Bunun dışında öğretmen adayları bölgedeki hizmet içi eğitim merkezlerince düzenlenen seminerlere ve diğer eğitim etkinliklerine katılırlar. Yapılan değerlendirmeler sonucu bu dönem süresince başarılı bulunan adaylar ikinci devlet sınavına katılmaya hak kazanırlar ve bu sınavda da başarılı olan adaylar asil öğretmen olarak görevlerine başlayabilirler (Sağlam ve Kürüm, 2005). Asil öğretmen olarak çalışmaya başlayan öğretmenler devlet memuru statüsüne sahip olurlar ve öğretmenlerin maaşları bağlı buldukları eyalet tarafından karşılanır. Almanya'da öğretmenlik, saygınlığı yüksek bir meslek olarak görülmektedir (Aykaç vd. 2014: 288).

Almanya'nın yaşlanan nüfusunun etkileri son yıllarda öğretmenler üzerinde de görülmeye başlanmıştır. Yapılan araştırmalara göre Almanya geneli tam ve yarı zamanlı 673.000 öğretmenden yaklaşık olarak yarısının 50 yaş ve üzeri olduğu belirlenmiştir. 2010/2011 yılı sonuçlarına göre öğretmenlerin yaş dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Altersverteilung der Lehrkräfte 2010/2011

Allgemeinbildende Schulen, in %

© Statistisches Bundesamt, Wiesbaden 2012

Tablo 2: Öğretmenlerin yaşlara göre dağılımları

Öğretmenlerin yaş dağılımı farklı okul tipleri arasında değişmektedir. 2010/2011 yılları arasında 30 yaş altında olan "Realschule" öğretmenleri sadece %9luk bir orana sahiptir. En yaşlı öğretmenler ise Berlin ve Thüringen eyaletlerinde eğitim vermektelerdir. Cinsiyetlere göre öğretmen dağılımına bakıldığında Almanya'da öğretmenlerin %70ini kadın öğretmenler oluşturmaktadır. Özellikle Mecklenburg-Vorpommern eyaleti %83 lük oranla en çok kadın öğretmene sahip eyalettir. "Realschule"lerin durumuna bakıldığında ise öğretmenlerin %65,8ini kadınlar oluşturmaktadır (Baumann vd. 2012: 44-47).

Sonuç ve Öneriler

Ortaokulların Türkiye’de genellikle ilkokul ve lise arasına sıkışıp kaldığı ve bu okullara nazaran daha az değer gördüğü bilinmektedir. İkinci basamak olarak kabul edilen bu okulların geliştirilmesine bir katkı sağlamak amacıyla bu çalışmada eğitim kalitesi uluslararası alanda kabul görmüş olan Alman Eğitim sistemindeki “Realschule” türü okullar tanıtılmaya çalışılmıştır. “Hauptschule” ve “Gymnasium” türü okulların yanı sıra eğitim basamağının ikinci aşamasında eğitim veren “Realschule” türü okulların tarihsel gelişimi, genel yapıları, bu okullara giriş koşulları, uyum dönemi, diğer okullara geçiş imkanı, dersler, okula başarıları, sınıf mevcutları, okulların fiziksel özellikleri, tatil süreleri, mezuniyet koşulları ve mezuniyet sonrası iş olanakları bu çalışmada incelenmiştir.

Almanya’da eğitimin her eyalette farklı olduğu aktarılmış ve Almanya’daki federal yönetimin ülkeye katkılarının birisinin eyaletler arası daha iyi olma yarışı olduğu tespit edilmiştir. Böylelikle eğitim politikaları ve eğitim sistemi sürekli olarak geliştirilmeye çalışılmaktadır.

Almanya’da azalan çocuk nüfusunun bir artışı sınıflarda azalan öğrencisi sayıdır. Böylelikle öğretmen başına düşen öğrenci sayısı azalmakta ve daha kaliteli eğitim sağlanmaktadır. “Realschule”lerin iyi olduğu noktalardan birisi, öğrencilerin tamamen ilgi ve yeteneklerine göre yönlendirilerek ileride meslek sahibi olmalarının sağlanmasıdır. “Realschule” eğitim programına uyum sağlayamayan öğrenciler “Realschule” okullarında eğitim almaya devam edemezler.

“Realschule”lerde sınıf tekrarının olması nitelikli ve niteliksiz öğrencileri birbirinden ayırmaktadır. “Realschule”lerde kullanılan öğretim metotları öğrenciyi bireysel öğrenmeye yönlendirmektedir. Böylece çocuklara sorumluluk bilinci kazandırılmaktadır.

Öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre yönlendirilmesi, nitelikli ve niteliksiz öğrencilerin ayrılması, öğrencilere bireysel öğrenme ile sorumluluk bilincinin kazandırılması, uygulamalı eğitime teorik eğitimden daha çok zaman ve değer verilmesi, sadece bu okullara yönelik öğretmen yetiştirilmesi gibi örnekler ile buna benzer örnek alınması gereken noktaların Türkiye’deki ortaokullara güzel bir model olabileceği açıktır.

Kaynakça

ALTIN, Recep, (2016), *Almanya. MEB Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü*, <http://urn.meb.gov.tr/ulkelerpdf/ALMANYA.pdf> (erişim tarihi 17.03.2016).

AYKAÇ, Necdet; KABARAN, Hasret; BİLGİN, Hilal, (2014), Türkiye’de ve Bazı Avrupa Ülkelerindeki Öğretmen Yetiştirme Uygulamalarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi, **Turkish Studies**, 9/3: 279-292.

AYTAÇ, Kemal, (1999), **Federal Almanya Cumhuriyetinde Okul Sistemi**, Ankara: Engin Yayın Evi.

BAUMANN, Thomas; SCHNEIDER, Christoph; VOLLMAR Meike; WOLTERS Miriam, (2012), **Schulen auf einen Blick**, Wiesbaden: Statistisches Bundesamt.

EURYDICE, (2011), **National System Overview on Education System in Europe and Ongoing Reforms: Germany**, European Commission, ftp://ftp.cordis.europa.eu/pub/germany/docs/national-system-overview-de_en.pdf (erişim tarihi 12.02.2016).

EURYDICE, (2010), **Organisation of The Education System in Germany (2009/2010)**, European Commission, <http://www.eures.ee/public/documents/0/Hariduss%C3%BCstem%20Saksamaal%20inglise%20keeles.pdf> (erişim tarihi 12.02.2016)

HESSISCHES KULTUSMINISTERIUM, (2016), **Schulformen Sekundarstufe Realschule**, <https://kultusministerium.hessen.de/schule/schulformen/realschule> (erişim tarihi 25.01.2015)

MALECKI, Andrea; SCHNEIDER, Christoph; VOGELi Silvia; WOLTERS, Miriam, (2014), **Schulen auf einen Blick**, Wiesbaden: Statistisches Bundesamt.

ÖZ, Veli, (2001), **Alman Eğitim Sistemi Hakkında Bilmek İstedikleriniz**, Mainz: T.C. Mainz Başkonsolosluğu Eğitim Ataşeliği.

PERŞEMBE, Erkan, (2010), F. Almanya’nın Baden-Württemberg Eyaletinde Eğitim Sistemi ve Türk Göçmen Çocuklarının Eğitim Sorunları, **Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, Sayı 29: 55-80.

SAĞLAM, Mustafa, (1993), Almanya’da Öğretmen Eğitimi, **Kurgu: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi İletişim Bilimleri Dergisi**, Sayı 12: 179-197.

SAĞLAM, Mustafa ve KÜRÜM, Dilruba, (2005), Türkiye ve Avrupa Birliği Ülkelerinde Öğretmen Eğitiminde Yapısal Düzenlemeler ve Öğretmen Adaylarının Seçimi, **Milli Eğitim Dergisi**, 33, 167: 53-70.

SCHEPERS, Sarah, (2004), **Die Realschule. Geschichte, Gegenwart und Zukunft**, München: Grin Verlag.

SÖZER, Ersan, (1997), **Üç Avrupa Ülkesinde Eğitim: Almanya, Danimarka ve Fransa Eğitim Sistemleri**, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.

T.C. KARLSRUHE BAŞKONSOLOSLUĞU EĞİTİM ATAŞELİĞİ, (2014), **Giriş Sınavı Her Şeyin Sonu Değildir**, <http://www.karlsruhe-meb.de/girissinav.html> (erişim tarihi 17.10.2015)

TILLMANN, Klaus-Jürgen, (1990), Das Leben nach der Schule – Ausbildung, Beruf und Familie in den Lebensentwürfen junger Männer und Frauen, **Jahrbuch der Schulentwicklung**, 6: 263-286.

TURAN, Kemal, (2005), Avrupa Birliğine Giriş Sürecinde Türk-Alman Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırılarak Değerlendirilmesi, **Milli Eğitim Dergisi**, 167: 173-184.

VENTER, Joachim, (1987), Günümüzde Federal Almanya'da Öğretmen Eğitimi, **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, Sayı 2: 105-110.